

Sygn. akt III AUa 2741/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 września 2014 r.

Sąd Apelacyjny - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Iwona Krzeczowska - Lasoń (spr.)
Sędziowie:	SSA Grażyna Horbulewicz SSO del. Alicja Podlewska
Protokolant:	stażysta Agnieszka Makowska

po rozpoznaniu w dniu 18 września 2014 r. w Gdańsku

sprawy K. P.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o prawo do renty rodzinnej

na skutek apelacji K. P.

od wyroku Sądu Okręgowego w Bydgoszczy VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 12 września 2013 r.,
sygn. akt VI U 793/13

oddala apelację.

Sygn. akt III AUa 2741/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 16 stycznia 2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. wstrzymał ubezpieczonemu K. P. wypłatę renty rodzinnej od dnia 1 lutego 2013 r.

Odwołanie od decyzji złożył ubezpieczony domagając się jej zmiany i przyznania prawa do renty rodzinnej. W uzasadnieniu wskazał, że kontynuuje naukę na (...) (...) na piątym roku studiów, edukacja na kierunku lekarskim trwa sześć lat (a nie pięć jak to miejsce w przypadku większości studiów), czego pozwany nie uwzględnił wydając decyzję. Obecnie nadal posiada status studenta (statusu tego nigdy nie utracił) i faktycznie pobiera naukę, a przede wszystkim z tym związane jest jego prawo do świadczenia.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy - VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 12 września 2013 r. w sprawie VI U 793/13 oddalił odwołanie.

Podstawę tego rozstrzygnięcia stanowiły następujące ustalenia i rozważania Sądu pierwszej instancji.

K. P. (urodzony w dniu (...)) do dnia 30 stycznia 2013 r. uprawniony był do renty rodzinnej po zmarłym ojcu – M. P.. Ubezpieczony obecnie jest studentem V roku Wydziału Lekarskiego (...) w S.. Planowany termin ukończenia studiów przypada na dzień 30 września 2014 r. z powodu powtarzania przez ubezpieczonego I roku studiów w roku akademickim 2008/2009. Nauka na tym kierunku trwa sześć lat.

W przedmiotowej sprawie do rozstrzygnięcia pozostawała jedynie interpretacja przepisów, zwłaszcza art. 68 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t. j. Dz. U. z 2013 r., poz. 1440 ze zm.) i określenie, czy w sytuacji, w jakiej znalazł się ubezpieczony, przysługuje mu nadal prawo do renty rodzinnej.

Zgodnie z treścią art. 68 ust. 2 ww. ustawy, jeżeli dziecko osiągnęło 25 lat życia, będąc na ostatnim roku studiów w szkole wyższej, prawo do renty rodzinnej przedłuża się do zakończenia tego roku studiów. Z literalnego brzmienia tego przepisu, należy wywnioskować, że w chwili ukończenia przez ubezpieczonego 25 lat, (...) był na przedostatnim - piątym roku studiów, zatem prawidłowo pozwany organ rentowy od dnia 1 lutego 2013 r. wstrzymał mu wypłatę renty rodzinnej.

Przepisy prawne oraz zasady orzekania w sprawach z zakresu ubezpieczeń nie pozwalają Sądowi I instancji na uwzględnienie odwołania tylko dlatego, że – według ubezpieczonego – renta rodzinna jest mu należna przez cały okres studiów, bez względu na to, kiedy ukończył on 25 lat. Wyrażając zrozumienia dla faktu, że brak renty rodzinnej będzie wiązał się z pogorszeniem jego sytuacji finansowej, to należy z całą stanowczością podkreślić, że prawo ubezpieczeń społecznych skonstruowane jest w sposób kazuistyczny. Nie pozwala to Sądowi na ocenę analizowanych stanów faktycznych pod kątem ich zgodności z zasadami współżycia społecznego, które tłumaczy się przez odwołanie do takich pojęć jak: zasady słuszności czy korzyści.

W tym stanie rzeczy, Sąd Okręgowy uznał zaskarżoną decyzję za prawidłową i na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. orzekł, jak w sentencji.

Apelację od wyroku wywiódł ubezpieczony zaskarżając go w części, w jakiej Sąd I instancji oddalił odwołanie od zaskarżonej decyzji obejmujące okres od 1 lutego 2013 r. do 30 września 2013 r. Podniósł zarzut błędnej interpretacji art. 68 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t. j. Dz. U. z 2013 r., poz. 1440 ze zm.) oraz niezastosowanie przepisu art. 477¹⁴ § 2 k.p.c.

W konsekwencji wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i orzeczenie, że organ rentowy jest zobligowany do wypłacenia na jego rzecz świadczenia rentowego za okres od dnia 1 lutego 2013 r. do dnia 30 września 2013 r., tj. do końca piątego roku studiów.

W uzasadnieniu apelacji skarżący wskazał, że powtarzał I rok studiów, co skutkowało, że w istocie 25 lat ukończył będąc na piątym, tj. przedostatnim roku studiów medycznych na kierunku lekarskim. Sąd I instancji nie wziął jednak pod uwagę faktu, że studia medyczne trwają programowo 6 lat i w analogicznej sytuacji, gdyby ubezpieczony studiował na kierunku

trwającym 5 lat i powtarzałby którykolwiek rok studiów, 25 lat ukończyłby będąc na ostatnim, tj. 5 roku studiów. Wynika z tego, że ustawodawca nierówno traktuje ubezpieczonych, albowiem w przedstawionej sytuacji, tj. przy

powtarzaniu roku, student studiów 5-letnich otrzymałby rentę rodzinną do zakończenia ostatniego, tj. piątego roku studiów, a student studiów trwających programowo 6 lat - już nie.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja wnioskodawcy K. P. nie zasługuje na uwzględnienie.

Przedmiotem sporu między stronami było, czy ubezpieczony spełnił przesłanki do przyznania mu prawa do renty rodzinnej na podstawie art. 68 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2013 r., poz. 1440 ze zm.; dalej ustawa emerytalna) na okres od dnia 1 lutego 2013 r. do dnia 30 września 2013 r.

W tym zakresie Sąd Okręgowy przeprowadził stosowne postępowanie dowodowe, a w swych ustaleniach i wnioskach nie wykroczył poza ramy swobodnej oceny wiarygodności i mocy dowodów wynikające z przepisu art. 233 k.p.c., nie popełnił też uchybień w zakresie zarówno ustalonych faktów, jak też ich kwalifikacji prawnej, uzasadniających ingerencję w treść zaskarżonego orzeczenia. W konsekwencji Sąd Odwoławczy oceniając jako prawidłowe ustalenia faktyczne i rozważania prawne dokonane przez Sąd pierwszej instancji uznał je za własne, nie widząc w związku z tym konieczności ich ponownego szczegółowego przytaczania (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 1998 r., I PKN 339/98, OSNAPiUS z 1999 r., z. 24, poz. 776).

Skarżący bezpodstawnie zarzucił naruszenie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie, ponieważ skoro Sąd Okręgowy uznał odwołanie ubezpieczonego od zaskarżonej decyzji za niezasadne, to prawidłowo na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. je oddalił.

Zasadą jest, że dzieci, o których mowa w art. 67 ust. 1 pkt 1 ustawy emerytalnej mogą pobierać rentę rodzinną do momentu ukończenia 16 roku życia. Powyższą ustawową granicę wieku zachowywania uprawnień do renty rodzinnej tradycyjnie wiąże się z granicą wieku, od jakiego wolno młodzieży podejmować zatrudnienie. Prawo do renty rodzinnej dla dziecka ze względu na wiek ulega jednak przedłużeniu w przypadku kontynuowania nauki w szkole - nie dłużej niż do osiągnięcia 25 lat życia, z zastrzeżeniem art. 68 ust. 2 ustawy emerytalnej. Zgodnie z tym ostatnim przepisem, jeżeli dziecko osiągnęło 25 lat życia, będąc na ostatnim roku studiów w szkole wyższej, prawo do renty rodzinnej przedłuża się do zakończenia tego roku studiów. Ta szczególna (wyjątkowa) regulacja normatywna nie poddaje się wykładni rozszerzającej, także przez pryzmat zasad współżycia społecznego, które mogłyby wpływać na stosowanie lub wykładnię imperatywnych przepisów prawa ubezpieczeń społecznych jedynie wówczas, gdyby taka zależność wynikała z konkretnej regulacji tego prawa, co w rozpoznawanej sprawie nie ma miejsca (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 października 2003 r., II UK 138/03, OSNP 2004/15/271).

Ponadto wskazać należy, że ani przepisy ustawy z dnia 12 września 1990 r. o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 65 z 1990 r., poz. 385 ze zm.), ani żadne inne przepisy dotyczące szkolnictwa wyższego nie regulują kwestii momentu uzyskania statusu studenta wyższego roku. Kwestia organizacji studiów nie została uregulowana w ww. ustawie, lecz pozostawiona została w gestii uczelni wyższych poprzez uchwalenie regulaminu studiów przez samą uczelnię. Również i po zmianie stanu prawnego i wejściu w życie z dniem 1 września 2005 r. nowej ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym (t.j. Dz.U. z 2012 r., poz. 572 ze zm.) kwestia organizacji studiów pozostawiona została w kompetencji władz uczelni.

Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 6 kwietnia 2006 r., II UK 174/05, OSNP 2007/7-8/107 wskazał, że jedynym warunkiem przedłużenia prawa do renty rodzinnej jest kontynuowanie nauki na ostatnim roku studiów ponad ograniczenie wiekowe, obiektywne, niezależne od systematyczności nauki, jej pozytywnych rezultatów, czy ewentualnego powtarzania semestrów. Omawiany przepis powinien być zatem wykładany zgodnie z jasnym i niebudzącym wątpliwości brzmieniem, nieróżnicującym przyczyn przedłużenia się czasu studiów. Tak rozumiał go Sąd Najwyższy, wskazując w wyroku z dnia 11 kwietnia 1996 r., II UR 4/96, OSNAPiUS 1996 nr 20, poz. 311, że z przepisów regulujących prawo do renty rodzinnej dla dzieci wynika, że zasadniczym celem tego świadczenia jest dostarczanie im środków utrzymania w czasie, gdy w związku z kształceniem nie wykonują pracy dającej źródło utrzymania. Ten cel zwykle zostaje osiągnięty przed ukończeniem 25 roku życia i zasadą jest ustanie wówczas prawa do renty rodzinnej, chociażby uprawniony nie osiągnął jeszcze zasadniczego celu kształcenia. Jedyny wyjątek dotyczy nauki w szkole wyższej, uwzględniony w art. 68 ust. 2 ustawy emerytalnej, który dopuszcza przedłużenie wypłaty renty rodzinnej wówczas, gdy uprawniony osiągnął tę granicę wieku będąc na ostatnim roku studiów. Nie są istotne przyczyny wydłużenia czasu nauki, mogą więc być obiektywne lub subiektywne, także zawinione. Podobnie odniósł się Sąd Najwyższy do przerwania studiowania na czas urlopu dziekańskiego, nie rozróżniając jego przyczyn na takie, które mają charakter obiektywny (np. choroba lub urodzenie dziecka) i inne, zależne od postępowania studenta, zwłaszcza przez niego zawinione, np. powtarzanie semestru z powodu niedostatecznych postępów w nauce (por. wyrok z dnia 3 października 2000 r., II UKN 739/99, OSNAPiUS 2002 nr 9, poz. 215).

W świetle powyższych rozważań wskazać należy, że mimo ukończenia 25 lat życia, uprawniony zachowuje prawo do renty rodzinnej tylko do zakończenia ostatniego roku studiów, w trakcie którego ukończył ten wiek.

W niniejszej sprawie ubezpieczony K. P. ukończył 25 rok życia w dniu (...) r. W roku akademickim 2012/2013 był student V roku Wydziału Lekarskiego (...) w S.. Są to studia sześciolatnie, a planowany termin ukończenia studiów przypada na dzień 30 września 2014 r. z powodu powtarzania przez ubezpieczonego I roku studiów w roku akademickim 2008/2009 (zaświadczenie z dnia 26 listopada 2012 r. – k. 161 a.s.).

Zatem w dniu ukończenia przez wnioskodawcę 25 roku życia ((...) r.) był on na przedostatnim roku studiów, a nie na ostatnim, jak tego wymaga treść art. 68 ust. 2 ustawy emerytalnej.

Nie ma możliwości prawnej, aby analizować sytuację osoby, która w chwili ukończenia 25 roku życia nie była na ostatnim roku studiów w kontekście przyczyny zakłócenia toku studiów. Organ rentowy, ani Sąd nie mogą stosować dodatkowego kryterium odnoszące się do zasadności przyczyn przedłużenia studiów.

Sąd Apelacyjny nie podzielił stanowiska apelującego w zakresie jego nierównego traktowania. Przyjąć bowiem należy, że właśnie przyznanie renty rodzinnej po upływie 25 roku życia wnioskodawcy do zakończenia V roku, który nie jest ostatnim (szóstym rokiem studiów), a więc z naruszeniem art. 68 ust. 2 ustawy emerytalnej prowadziłyby do nierównego traktowania ubezpieczonych.

Biorąc pod uwagę poczynione wyżej ustalenia i rozważania w ocenie Sądu Odwoławczego apelacja ubezpieczonego była nieuzasadniona, wobec czego na podstawie art. 385 k.p.c. Sąd Apelacyjny orzekł, jak w sentencji wyroku.

SSA I. Krzeczowska-Lasoń SSA G. Horbulewicz SSO del. A. Podlewska